

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

115. Quare Episcopo consecrando imponitur liber supter caput, &
humeros? Ex p. 12. t. 1. r. 115.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

dolere sciat, vt item omnium potestatem, & dignitatem in se sustineat.] Hæc Socolouius, & ante illum Durandus *lib. 3. cap. 12.* Vide etiam ex veteribus Alcuinum *lib. de offic. Diuin. c. Quid significat vestimenta.* Amalarium *lib. 2. de Eccles. Offic. cap. 25.* Ioannem Camotensem *Serm. Synodali de significatione intrinsecorum.* Rupertum *de diuin. Offic. lib. 1. cap. 24.* Honorum in *Gemma animæ, lib. 1. cap. 10.* Sed ne deferas Neotericos vide etiam Fragosum *de Regim. Reip. Chrif. tom. 2. lib. 8. disp. 18. §. 1. n. 10.* vbi sic ait: [Peti etiam potest, quare Episcopi pedes calcantur, & interioribus quibusdam tunicis induuntur: Certi iuris est calcari pedes ad annuncian- dum Euangelium pacis, vt eat, & redeat, laboret, & non quiescat, nec delitescat otiosus, Interioribus quibusdam tunicis vitur, quæ puritatem, & innocentiam vitæ denotant, quantum virtutum interiorum solus Deus animarum sponsus est verus specularior. Induitur item Dalmatica latas manus habente, significantem quanta debeat esse in pauperes Episcopi liberalitas, & hospitalitas. Decet enim, & oportet, Episcopum sicut Dei dispensatorem hospitalem esse benignum, liberalem ad Titum 1. vt inquit Apostolus. Traditur item anulus sacer nouo Præsuli, vt sanctam Ecclesiam sponsam suam in temerata fide custodiat. Durandus in *Rationali diuinorum lib. 3. cap. 14.* Insuper chirothecis manus operit, vt nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, non tamen chirothecis semper vitur, sed interdum chirothecas exiit, oportet enim ad ædificandum, opera bona exhibere, & exemplo omnibus præluere.] Et hæc omnia iisdem verbis notat Barbosa *de Potestate Episcoporum, part. 1. tit. 1. cap. 5. n. 8.*

3. Sed non deseras hic apponere ea, quæ obseruat cruditus Andreas Suassay in *Panoplia Episcop. lib. 7. cap. 6.* Sandalia Dominus Apostolos suos, quos ad mundi salutem gratiæ suæ nuntios, ac dispensatores delegant habere voluit in pedibus, cum Orbem peragrent. Vt igitur Populus Christianus, Apostolos in Episcopis quasi rediuuos conspiceret, ac eorum in locum subiectos, ad salutis ministerium exequendum, ipsos Antistes, eadem obseruationis obseruantia exciperet insignia quædam eis indidit, quorum aspectu in intuentium oculis Apostolorum excitaretur memoria simul & erga eorum successores reuerentia conciliaretur, hæcque ipso calcato Episcopi sui officij commouerent, huius scilicet, quod superno irradiatus homine Propheta prænu- ciauit atque præ sua excellentia admiratus est, vbi ait: O quam speciosa pedes Euangelizantium pacem Euangelizantium bona? Ea nimirum quæ vt ipse dicit, oculus non vidit, nec auris audiuit, nec cor hominis comprehendit, sed Deus diligentibus se præparauit.

4. Mirum tamen, quod in Sacramentario sancti Gregorij, vbi de Episcopi ordinatione agitur, & cætero contextu toto, nihil sit de Sandaliis memoratum, magis mirum quod Ioannes Diaconus, qui Iconas scribendo ipsius sancti Gregorij, & Gordiani, ac Syluiæ eius parentum, ipsi Gordiano Sandalia in vsu fuisse, sicut calceos Syluiæ insinuat; si- leat tamen penitus de sancti Gregorij Sandaliis. Laplu memoriæ id factum Angelus Rocca imaginum illarum illustrator, & dictorum Ioannis ipsius Diaconi folers, ac accuratus scholastes arbitrat, qui Sandaliorum Pontificalium annosorem longè iudicat ipsa in Romana Ecclesia esse vetustatem. *Et postea cap. 7. loquens de Compagis, sic ait.*

5. [In Pontificali Romano recognita autoritate Clementis VIII. tit. de Consecratione electi in Episcopum, vbi enumerantur quæ ipsi imponenda sunt

Pontificalia ornamenta, Sandaliorum sit expressa mentione nulla compagorum. Attramen Innocentius III. disti- gnet tam horum quam illorum meminit *lib. 1. de Ministeriis Miſſæ, cap. 48.* quo agit discretim de vtriusque. Inter hæc, inquit, pedes Pontificis in præparatione Euangelij pacis caligis, & sandaliis calcantur. *Et infra:* Sandalia, inquit, de subris integram habeant solem, de super autem corium fenestratum. *Et sub finem capituli.* Prius autem, aut, caligis induitur vsque ad genua protensis, ibique constrictis. Quibus verbis etiam caligis idem esse, ac compagos censetur, has tamen apertè distinguit à Sandaliis. Tamen vero Pontificali Romano recens præcitatum, in recensione Episcoporum ornamentorum sileat profus, de compagis, & caligis, sed Sandaliorum dumtaxat memoretur: vsus tamen antiquus etiamnum perdurat, vt primum compagos, seu caligis induat Episcopus, deinde assumat Sandalia, ita re ab his, vt nomine distincta. Vnde liquet in ipso Pontificali sub Sandaliorum vocabulo etiam compagos, seu caligis vocabulo comprehendi, quasi præcipui insignis denominatione.] Hucusque Saarfay.

RESOL. CXV.

Quare Episcopo consecrando imponitur liber super caput, & humeros? Ex p. 12. tit. 1. Rel. 115.

§. 1. **E**X ordine sic respondet Socolouius. Quantum solum factum actio est factorum librorum super caput & humeros eius, qui consecratur, sanctissima impositio. Cuius modum & rationem sic explicat Cathaginenſe Concilium: Duo assistentes Episcopi ponunt, & tenent Euangeliorum codicem super caput, & ceruicem eius qui consecratur, & vno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes qui adsunt, manibus suis caput eius tangunt. Quid autem sibi ea actio velit, diuinus explicat Attopogita: Quoniam, inquit, perficiens omnis Sacerdotij vis, & scientia, à diuina mysteriorum Aulore bonitate diuinis Pontificibus datur, iure ac merito in capitibus Pontificum, scripta diuinitus tradita ponuntur, quæ compendio scientiæque omnem Theologiam, omnem Dei operationem, doctrinam sanctam, diuina & sacra verba, & opera, orationes, & actiones, quas Hierarchia nostra habet Dei benefici concessu, ac munere: quod diuinus Pontifex omni quidem facultate, quæ Pontifice digna est, præditus esse debeat, & omnium sacrarum interpretationum, atque factorum, quæ Hierarchiam attingunt, vera atque à Deo tradita scientia, non illustrari modo, verum etiam aliis, vt Pontifici consentaneum est, tradere perficeretque diuinis scientiis, ac summis, vt ita dicam, promotionibus ex Pontificis dignitate omnia, quæ in tota Hierarchia maximè vim perficendi habent. Ex multis enim, & variis functionibus, quæ Episcopum attingunt, illa propria, ac quasi peculiaris est Euangelium prædicare: Vt potens sit, inquit Palauis, in doctrina sana exhortari, & eos, qui contradicunt arguere. Itaque in præfata illa, & veteri Ecclesia nemo hoc docendi pulpitu concendebat, nisi is qui Episcopus esset, vel si fortè aliqua infirmitate præpediebatur, Præbytero quidem probato hoc munus delegabatur: tamen vt ipse eius doctrinæ testis, & iudex præfens adesset. Itaque ægri etiam Pontifices, nonnunquam in lectis ad templum adferebantur, vt eius doctrinæ, quæ populo tradebatur, iudices, & arbitri interessent, ne quid illis inſciis, atque incautis hæreticæ labis, & pestis subreperet. Non in capite autè tantum facer

Codex Episcopi ponitur, sed in humero etiam: ut primus ipse hoc iugum subeat, ac in Societate Iesu Christi trahat, ut populo Dei, more sancti Moysi, atque adeo Iesu Christi præeat, ac viam per huius vitæ turbulentum pelagus pandat, angustamque illam sententiam, & asperam, primus terat, ac muniat. Ut illud possit dicere cum Christo: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis. Ita ille.

2. Sed circa præsentem Ritum vide etiam Pontificem Iordanum *tom. 1. lib. 5. tit. 2. num. 8. cum segg.* ubi inter alia, sic ait: [Ut non tantum impositio præfata censenda sit de substantia Ordinationis, verum etiam ipsa libri traditio, quæ sit ad finem Ordinationis, dum consecrator adiurantibus Episcopis assistentibus librum ipsum capit de scapulis consecrati, & tradit clausum Ordinato dicens: Accipe Euangelium, & vade, prædica populo tibi commissio, potens est enim Deus, ut auget gratiam suam.

3. Quamvis enim Doctores supra citati loqui videantur de sola impositione: mysterium tamen æquale veretur in utroque, & inchoatū in impositione perficitur in traditione cum præfata forma verborum; impositio etenim super scapulas, & ceruicem denotat præcipuum Episcopi pondus in addiscendo, & ferendo Evangelio consistere: traditio autem, cum sua forma verborum, insinuat officium prædicationis Episcopi proprium esse,] ut diximus *supra in tit. de D. D. de cauetur in Trident. sess. 5. cap. 2. & sess. 24. cap. 4. alioque passim.* Hæc omnia Iordanus.

RESOL. CXVI.

Quare Episcopo consecrando vngantur manus, & caput?
Vbi plura pro illorum significatione. Ex p. 12. tr. 1.
Res. 116.

§. 1. Vngitur inquit Scolonus futurus Hierarcha primum in capite per quod mens eius designatur: quo admonetur, ut Deum ex toto corde suo, & ex tota anima sua, & ex omnibus viribus suis, & proximum suum, sicut seipsum diligat: quarum rerum omnium caput fons est, & principium. Deinde ut simul autoritas, & dignitas eius declaratur, cum scilicet esse caput, & Principis Ecclesie suæ, quomodo vir uxoris suæ caput dicitur est. Honor enim & sublimitas Episcopalis, inquit Ambrosius, nullis poterit comparationibus adæquari: si Regum fulgore compares, & Principum diademati, longè erit inferior, quàm si plumbi metallum ad aurum fulgorem compares: quippe cum videas Regum colla, & Principum submitti genibus Sacerdotum, & excoluntur eorum dextris, orationibus eorum se commendare, & communire, qui item coronam suo Reges, & Sacerdotes vngunt. Sed providendum est, inquit Ambrosius, ne sit honor sublimis, & vita deformis, ne sit deifica professio, & illicita actio: ne sit Religiosus amicus, & irreligiosus prouentus: ne sit gradus excessus, & deformis excessus: quia si cur nihil esse diximus Episcopo excellentius; sic nihil esse miserabilius, si de sancta vita Episcopus perinditur, si Sacerdos in crimine teneatur. Nam quàmto gradus altior est, tantò ruina grauior: honor grandis, & grandiori debet sollicitudine circumualeri. Ideo igitur prærogatiua honoris monstratur, ut merita congrua requirantur. Vngitur demum in capite, ut ostendatur esse Vicarius Christi, eiusque locum, & officium tenere, qui est super omnia: & quem constituit Deus caput super omnem Ecclesiam.

2. Vnguntur amplius manus eius, qui consecratur,

ut operetur bonum, ad omnes quidem, sed maximè ad domesticos fidei; ut manus suas mittat ad foras, ut panem otiosus non comedat, ut manus eius distillent myrrham, ut sit beatus ille seruus, quem cum venerit Dominus eius, inuenierit vigilantem, & operantem.

3. Vngitur autem sancto Chrismate, quod ex Oleo, & Balsamo confici, & commisceri solet, ut per oleum quidem, nitor & puritas conscientie denotetur.

4. Balsamo autem designatur odor bonæ famæ: Eum enim, qui sacerdotio fungitur, inquit Chrysost. odorem spirare optimum conuenit: ut sit pastor sine crimine: ut habeat testimonium etiam ab his qui foris sunt: ut item luceat lux eius, quo videntes homines bona opera glorificent Patrem, qui in Cælis est. *Hæc Socolonus.*

5. Sed plura circa præsentem vñtionem latè, & erudite obseruat Francisc. Hallier *de sacris Elett. p. 4. c. 10. a. 4.* ubi sic asserit: Ex dictis etiam emicat purior rationis scintilla, ob quam nimirum tot tamque singulares, prout superius docuimus, & fusiùs infra differemus, vñtionis Episcopalis supra Presbyteralem sint prærogatiuæ, ut Presbyterum solum manus, & quidem Oleo simplici, non admixto balsamo delibutæ esse debeant, Episcoporum verò tam caput, quàm manus sacro Chrismate perungantur. Id verò non alia ratione constitutum ab Ecclesia constat, nisi ut plenitudinem sacerdotalium donorum, & gratiarum in solo Episcopo, non in presbytero reperiri pateat; expressionem quoque eos præ inferioris Ordinis Sacerdotibus Christi imaginem referre innotescat. *Et post multa sic in n. 11. subdit.* Ex iis omnibus auctoritatibus concludo, sacerdotum tam superioris, quàm inferioris Ordinis manus inungi: primò, ut ad laborem, ad ministerium, ad diligentem, & sedulam operam utrorumque manus indorentur, & confimentur. Secundò, ut ad misericordie opera charitatis oleo diffluente manus habere moneantur, non aridas, non contractas, non illiberales. Tertio, ut ad benedicendum; & Sacramenta conficienda idonei reddantur. Quarto ut ad ligandum, & soluendum habiliores efficiantur. Item non sufficere Episcopis, quod eorum in inferiori Sacerdotio manus inunctæ fuerint, sed iterum cum consecrantur, inungi debere: tum quia ad benedicendum manus eorum sanctiores efficiendæ: tum quia sacerdotum consecratio, Altarium, Ecclesiarum, & cæterorum benedictio, Sacramentorumque quorundam consecratio tunc ipsis confertur: tum quia ad operosius ministerium, & honorificentius officium consecrantur: tum denique, quia cum opes Ecclesie in ipsorum potestate consistant, maiorem largiendi habent occasionem, & ex suo statu, ad pietatis, & supererogationis opera arctius deuincuntur. Chrismate verò, Episcopalis manus, Oleo, Presbyterales inungi: tum quod perfectiorem illæ operentur, quæ Chrismate bene olenti significatur, hæc illuminandis præsertim mentibus incumbant, quæ illuminatio oleo, quod ignis pabulum esse solet, conuenienter exprimitur: tum quod in Corpus Christi mysticum (ad quod bono odore, & famæ celebritate maximè opus est) Episcopi Presbyteris maiorem habeant potestatem; utriusque verò in Corpus Christi verum per se virtutem æqualem habeant: quæ scilicet præsertim conscientie puritate, & nitore indiget: si quid proinde detrahi debet Presbyterali vñtionem, quo præcellere ipsi possit Episcopalis, non oleum, quod conscientie puritatem designat, sed balsamum, quod famæ claritatem significat, detrahendum, illudque Episcopalis vñtionis materie adiungendum. Denique infero, caput solius Episcopi inungi: quia solus regiminis perfectam scientiam, solus gratie præsidendi perfecti-

nem